

EUROKINISSI/ΗΛΙΑΣ ΜΑΡΚΟΥ

ΕΝΤΥΠΗ ΕΚΔΟΣΗ 03.01.2020, 17:35

Γιατί ο Χριστός δεν σταμάτησε στη Μόρια;

A- A+

Δημήτρης Μακροδημόπουλος*

Τα Χριστούγεννα του 2007 οι εφημέριοι επτά χωριών του Νομού Αρτας με ανοιχτή επιστολή τους απευθύνθηκαν επικριτικά προς τους ενορίτες τους με αφορμή τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης χιλιάδων μεταναστών και ένα παρ' ολίγον τραγικό δυστύχημα παραμονές Χριστουγέννων. «Όπως κάθε χρονιά έτσι και φέτος γιορτάσαμε τη γέννησή Του, έγραφαν. Σαν γεγονός ή σαν επέτειο; Σαν επέτειο, βέβαια. Επετειακά λειτούργησαν οι εκκλησίες. Επετειακά ειπώθηκαν κάλαντα.

Επετειακά επίσημοι άρχοντες, θρησκευτικοί και κοσμικοί, αντάλλαξαν ευχές. Για ποιον ευχές; Για τον Χριστό; Για μας; Δεκάδες άτομα από μακρινές χώρες βρίσκονται έξω από την πόρτα μας γυμνοί και αναγκασμένοι... Παντελής έλλειψη οίκτου και ντροπής ξαναφέρνει έναν εργασιακό μεσαιώνα και στις μέρες μας. Ο άνθρωπος-εργαλείο.

Δεν μας ενδιαφέρουν οι ανάγκες του, η αρρώστια του, ο πόνος του. Φτηνά μεροκάματα. Τι θα φάει; Αδιάφορο. Πού θα κοιμηθεί; Όπου θέλει. Ποιο χριστιανικό έθνος και ποια ορθόδοξη Ελλάδα. Δεν είμαστε χριστιανοί αν δεν γίνει ο πόνος και η ανάγκη τους δικός μας πόνος και ανάγκη».

Σήμερα στη Μόρια είναι εγκλωβισμένοι πάνω από 18 χιλιάδες πρόσφυγες και μετανάστες σε χώρο που χωράει λιγότερους από τρεις χιλιάδες. Συνολικά στα νησιά οι αιτούντες άσυλο έχουν ξεπεράσει τις 41 χιλιάδες ζώντας σε άθλιες συνθήκες στα ΚΥΤ, η κανονική χωρητικότητα των οποίων είναι μόλις για 6.300 άτομα. Εύλογο λοιπόν το ερώτημα: Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν αφορούν και αυτούς τους ανθρώπους που στοιβάζονται έτσι επί ευρωπαϊκού εδάφους;

Ποιος καθορίζει τελικά το περιεχόμενο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; «Μία από τις πιο σημαντικές διαστάσεις της νομικής και πνευματικής ζωής της ανθρωπότητας», γράφει ο Καρλ Σμιτ, «είναι το γεγονός ότι όποιος έχει πραγματική εξουσία μπορεί να καθορίσει το περιεχόμενο των εννοιών και των λέξεων». Με αυτή τη λογική τα ανθρωπίνα δικαιώματα αξιοποιούνται από τις ισχυρές δυνάμεις, όπως και η δημοκρατία, ώστε με την επίκλησή τους να νομιμοποιούν στην κοινή γνώμη το «δικαίωμα επέμβασης», να εισβάλλουν δηλαδή σε χώρες για να προωθήσουν τα συμφέροντά τους.

Από την άλλη, επιβάλλουν στα βαλκανικά προτεκτοράτα τους να κατασκευάζουν φράχτες μεταβάλλοντας τη χώρα μας σε φυλακή ψυχών, ώστε οι χώρες τους μετά το 2015 να μένουν ανέγγιχτες από τις ροές των προσφύγων και των μεταναστών. Φταίει βέβαια και η πολιτική ηγεσία που, ευπειθής πάντοτε απέναντι στους ισχυρούς, δεν τολμά να ψελλίσει το αυτονόητο: ότι όλες αυτές οι ροές κατευθύνονται στη Γερμανία κυρίως και από τρόπο συγκαλύπτουν την ατολμία τους επαναλαμβάνοντας μονότονα τις αξιώσεις μας για το κατοχικό δάνειο και τις επανορθώσεις.

Τελικά ποιο είναι το προφίλ του πρόσφυγα ώστε να προκαλεί αυτήν την αποστροφή στον ευρωπαϊκό πολιτισμό; Συνιστά μήπως απειλή; Γιατί στερείται ο πρόσφυγας στοιχειωδώς τα ανθρωπίνα δικαιώματα ακόμη και στην Ευρώπη που επαίρεται για τον πολιτισμό της;

Μας το λέει η Χάνα Αρεντ: «Η έννοια των δικαιωμάτων του ανθρώπου», γράφει, «βασισμένη στην υποτιθέμενη ύπαρξη κάποιου ανθρώπινου όντος καθεαυτό, κατέρρευσε σε κομμάτια μόλις εκείνοι που τη διακήρυσσαν βρέθηκαν για πρώτη φορά αντιμέτωποι με ανθρώπους που είχαν πραγματικά χάσει κάθε άλλη συγκεκριμένη ιδιότητα και δεσμό εκτός από το γεγονός ότι ήταν άνθρωποι. (...) Το παράδοξο εδώ είναι ότι ακριβώς η φιγούρα που θα έπρεπε κατ' εξοχήν να ενσαρκώνει τα δικαιώματα του ανθρώπου, ο πρόσφυγας, συνιστά αντίθετα τη ριζική κρίση αυτής της έννοιας».

Ομως, σύμφωνα με την ίδια, «μέχρι να τερματιστεί η διαδικασία διάλυσης του έθνους-κράτους και της κυριαρχίας του, ο πρόσφυγας είναι η μόνη κατηγορία στην οποία είναι δυνατό σήμερα να διαβλέψουμε τις μορφές και τα όρια μιας πολιτικής κοινότητας που θα έλθει».

Ποιες είναι οι ρίζες της απάνθρωπης αντιμετώπισης των προσφύγων και των μεταναστών από αυτούς που τους κατέστησαν πρόσφυγες και μετανάστες; Οι μεγαλύτερες μορφές της ευρωπαϊκής διάνοησης θεωρούν τον ναζισμό και τα κρεματόρια, τη Χιροσίμα, το Ναγκασάκι, τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους, όλα τα μεγάλα εγκλήματα μέχρι σήμερα απόρροια του νεωτερικού πολιτισμού.

Για να μας το εξηγήσει ο Μαρκούζε στην εισαγωγή του «Ερωσ και πολιτισμός»: «Τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, οι μαζικές εξοντώσεις, οι παγκόσμιοι πόλεμοι και οι ατομικές βόμβες δεν είναι κάποια "επιστροφή στη βαρβαρότητα" αλλά τα αποχαλινωμένα αποτελέσματα των νεωτερικών κατακτήσεων της τεχνικής και της κυριαρχίας». Γιατί ο χριστιανισμός δεν μπόρεσε να αποτρέψει αυτή τη βαρβαρότητα; Διότι στη χριστιανική Ευρώπη, η Εκκλησία, από τη δουλοκτητική περίοδο μέχρι τις μέρες μας, αξιοποιείται διαχρονικά μαζί με τη Δικαιοσύνη, την κουλτούρα και την τέχνη, ως θεσμός νομιμοποίησης του εκάστοτε ταξικού συστήματος στις συνειδήσεις των πολιτών.

Ομως, δεν θα πρέπει η ηγεσία της να ξεχνά ότι οι θρησκείες προηγήθηκαν χρονικά της δημιουργίας του κράτους-έθνους. Επομένως η εθνικότητα των ανθρώπων δεν μπορεί να ενδιαφέρει το κήρυγμά της.

* πολιτικός μηχανικός